

Zenonas Buožis

Meilės aistrų labirinte

*(V. Šekspyro tragedijos "Romeo ir Džiuljeta"
etinės-dorinės nuostatos)*

Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla
1997

UDK 820.09:17
Bu276

Darbas apsvartytas Vilniaus pedagoginio universiteto Etikos katedroje ir rekomenduotas spausdinti.

Recenzentai:
dr. doc. Česlovas Kalenda,
dr. doc. Vincentas Žemaitis.

ISBN 9986-869-12-9

Šekspyro filosofija

Tyrinėdami populiariausias V. Šekspyro tragedijas, stebimės ne tik jo, kaip poeto ir dramaturgo, genialumu, bet ir jo filosofinės minties toliaregiškumu. Aki-vaizdu, kad Šekspyriui, filosofui ir humanistui, be galo rūpėjo etinės visuomenės problemos. Dorovė Šekspyriui buvo stipriausia jėga, kurianti tikrovę. Jis - neparlenktas menininkas ir dvasingas pasaulio poetas. O kaip žinome, istorijoje nebuvo nė vieno didelio poeto, kuris nebūtų gilus filosofas. Šekspyro dramose atsispindi Sokrato, Platono, Aristotelio, Montenio etinės idėjos, kurios formavo originalią jo pasaulėžiūrą. Gausiai apdovanotas poeto - menininko talentu savo etinių idėjų tribūna jis pasirinko ne abstrakčių filosofinių samprotavimų, bet dramaturginę formą, sceninį dramatinį vyksmą. Kad galėtų pilnai išreikšti savo pažiūras, Šekspyras sukūrė ir savitą meninę dramų sandarą, kurioje pirmiausia išryškėja filosofinės-etinės idėjos.

Šekspyras savo kūryba nėra vien Renesanso epochos garbintojas, nes išvelgia galimas dramatiškas pasekmes naujos kultūros visuomenei. Staigią senųjų amžių etinių postulatų griūtį, audringą žmogaus dvasinių galių išsiveržimą Šekspyras supranta kaip kataklizmus, kurie gali sunaikinti patį naujos kultūros kūrėją. Šekspyras, skaudžiai išgyvendamas Renesanso epochos žmogaus abejingumą moralinėms tradicijoms, tragedijos forma parodo kultūros, nepagrįstos etika, dramatiškumą. Jis buvo Renesanso krizės laikotarpio atstovas ir viena populiariausių to laikotarpio tragedijų buvo "Romeo ir Džiuljeta". Šis kūrinys priskiriamas prie šeimos dramų, nes čia parodoma, kad pats svarbiausias kultūros išsaugojimo ir ugdymo židinys yra šeima.

Nežabotos aistros drama

Romeo ir Džiuljetos legendą dar prieš Šekspyrą aprašė Artūras Brukas savo poemoje. Brukas jaunųjų herojų mirties kaltininkais daugiausia laiko juos pačius todėl, kad nepaklausė tėvų. Šekspyras savo tragedijoje "Romeo ir Džiuljeta" turinio požiūriu nedaug tenutolo nuo Bruko, tačiau atvirai didaktinę Bruko poemą gudriai įvilko į menišką rūbą ir, žinoma, neatpažįstamai pasikeitė išorinis kūrinio pavidalas. Šekspyras, suteikdamas poemai menišką formą, praplėtė filosofinę problemų erdvę ir psichologiškai giliai motyvavo tragedijos herojų mirties priežastis.

Vakarų Europos literatūros 9 - 10 kl. vadovėliuose (1976 - 1985 m.) tragedija "Romeo ir Džiuljeta" interpretuojama kaip "himnas jaunystei ir meilei". Tokią interpretaciją savo metu pateikė Hegelis, išaukštindamas ir suabsoliutindamas dvi-

ejų jaunuolių meilės ryšį. “Šitai gėlei netinka dirva, kurioje ji pasodinta, ir mums nelieta nieko kita, kaip gaillestauti, kad tokia liūdnamai trumpa ta graži meilė, kurią, tarsi švelnią rožę šio atsitiktinio pasaulio slėnyje, palaužia šiaurūs vėjai ir audros...”

Hegelio išvada, t. y. ši interpretacija, - tai Šekspyro parengtų “spąstų” išdava, į kuriuos patenka daugelis tyrinėtojų. Pakilios poezijos ir lyrikos raiškos forma yra sutapatinama su dramos herojaus vidiniu turiniu ir taip herojus nepelnytai apdovanojamas vien teigiamais charakterio bruožais. Klaidinga visiškai priimti tokią koncepciją todėl, kad ją kuriant buvo eliminuojamos Šekspyro etinės nuostatos, nors jos labai ryškiai, akivaizdžiai ir motyvuotai pateiktos kūrinyje. Šekspyras iškelia Džiuljetos dorą, skaidrų, pasiaukojantį meilės jausmą ir greta labai subtiliai ir sumaniai po poetiška priedanga parodo griaunančią, nežabotą ir egoistišką Romeo aistrą. Tai dviejų epochų jaunuomenės tipai. Džiuljeta išauklėta senosios kultūros tradicijų, Romeo - naujųjų “viesulų” visuomenės atstovas, kuris jau peržengia senųjų etinių tradicijų barjerus. Jis - meilės aistros pagimdytas poetas. Tačiau ši jo nevaldoma aistra pražudo ne tikai jį patį, bet ir visai nekaltą, dorą, jį mylinčią jaunąją Džiuljetą.

Kaip tragedija “Romeo ir Džiuljeta” atspindi Šekspyro etines pažiūras, pamatysime atskleidami jos herojų elgesio motyvų nuostatas.

Kultūra be etikos

A. Šveiceris, ryškus dvidešimtojo amžiaus pirmosios pusės humanistas ir filosofas, dar vadinamas stiprios etinės valios žmogumi, rašė: “... tokios beprotybės, kokia yra apėmusi mūsų laikus, dar nėra buvę, ir mūsų šiuolaikinę istoriją galima paaiškinti tik vienaip: norime pasitenkinti kultūra be etikos”.

Reikia pastebėti, kad mūsų amžiaus pabaigoje nėra nieko nesumažėjo kultūros be etikos tendencijos.

Teatras, kaip ir kitos meno šakos, integruojasi į nacionalinės kultūros kontekstą, jeigu jis visuomenę turtina dvasiškai. Tauta turtina savo kultūrą ir kitų tautų kultūros ir meno vertybėmis, tačiau reikia gerbti svetimos tautos kultūros savitumus. Ypač pagarbiai būtina elgtis su pasaulio klasikos šedevrais. Nuskurdinsime Šekspyro dramą, jeigu statydami neįsigilinsime į jos turinį ir formą. Kultūringos tautos požymis - tai pagarba kitos tautos kultūros tradicijoms, neprimetant savo kraštutinių interpretavimų ir koncepcijų.

Mūsų bendrojo lavinimo mokyklų vadovėliuose kai kurių Šekspyro dramų interpretavimas yra paviršutiniškas ir dažnai bevertis etiniu-ugdomuoju požiūriu. Kai

kurių Šekspyro tragedijų tyrinėjimuose pasigendame aiškių herojų moralinių, dorinių poelgių vertinimų.

Tragedijos pavadinime, kurį sudaro du jaunų meilužių vardai, pirmas yra Romeo vardas, todėl į šią figūrą mes ir sutelkiame savo dėmesį.

Pirmoji Romeo meilė

Kas atidžiai skaitė “Romeo ir Džiuljetą”, pastebėjo, kad pačioje dramos pradžioje Romeo meilės objektas, dėl kurios jis dūsavo, liejo ašaras, ankstyvą rytą kankinamas melancholijos vienišas braidžiojo po rasotą parko žolę, buvo dar ne Džiuljeta, bet puikioji Rozalina. Rozalina savo dora ir grožiu buvo jį sužavėjusi taip, kad Romeo savo bičiuliams nuolatos aukštino jos skaistybę, išmintį ir žadėjo jai amžiną meilę iki mirties.

Štai posmai, kuriais Romeo su gauduliu bičiuliui Benvolio išaukština savo mylimąją Rozaliną.

Romeo

Skaisti ir išmintinga kaip Diana,
Ji lyg dievaitė tarp žmonių gyvena;
Strėlė Amūro jai nepavojinga;
Ir žvilgsniai švelnūs, ir kalba meilinga
Į jos dorybių šarvą atsitrenkia;
Net visagalis auksas nepalenkia
Jos grožio įstabaus—

Jinai tokia protinga ir graži,
Jog man nelieka nieko. Dievaži,
Kaip apie ją svajoti be vilties,
Bodėtis savimi ir laukt mirties¹.

Šios eilės rodo, kad Romeo meilė Rozalinai ne tokia jau skaisti, nes jis, ko gero, pasiruošęs ieškoti materialių paskatų, kad tik ji taptų sukalbamesnė ir greičiau jam atvertų savo glėbį.

Rozalinos, kaip dramos personažo, autorius neišveda į sceną. Tai be galo, manyčiau, išmintinga ir išradinga meninė priemonė, kad kiekvieno, skaitančio ar žiūrincio vaidinimą, asmens vaizduotė iš Romeo pasakojimo susikurtų pagal savo skonį idealios moters paveikslą. Rozalina - tai Šekspyro kitų herojų žodžiais tapomas moters idealas, ir kiekvieno žiūrovo vaizduotei palikta kurti savo modelį pa-

¹ V. Šekspyras. “Romeo ir Džiuljeta”. Vertė A. Churginas.

čiam.

Rozalina jaučia Romeo kėslus ir supranta jo aistringą charakterio keliamus pavojus. Tai verčia ją būti atsargia ir išsaugoti atitinkamą dvasinį ir fizinį atstumą. Įžeista Romeo vyriška savimeilė neduoda jam ramybės ir didina troškimą bet kokia kaina greičiau pasiekti pergalę.

Štai eilės, kuriomis Romeo net su piktoka ironija atsiliepia apie Rozalinos moralinį nusistatymą.

Romeo

— Bet mirs jinai,
Ir dings kape jos grožis amžinai.

Jo bičiulis Benvolio ne per daug linkęs pritarti tokiam Romeo sentimentalumui ir dejonėms, ir duoda jam, kaip įprasta vyrams, trivialų patarimą.

Benvolio

Tu stenkis negalvoti apie ją

Nuo jos akis nukreipki, duok jom laisvę.
Kitų gražuolių paieškok.

Tokie Benvolio žodžiai reikalingi Šekspyriui, kad Romeo atsakymu į juos, įtikintų mus, žiūrovus, koks tvirtas ir nepalenkiamas Romeo nusistatymas.

Romeo

Tai būdas

Aiškiau dar pamatyti tobulybę.

Apakėlis negali niekuomet
Šviesos, kurią prarado jis, pamišti.
Parodyk man gražiausią iš gražuolių:
Ji bus man priminimas apie tą,
Kuri jos grožį praneša. Lik sveikas.
Naudos iš tavo žodžių nematau.

Autorius kartoja Romeo tekstą apie meilę ir ištikimybę Rozalinai ne kartą. Šekspyras siekia, kad vėliau, kuomet vos ne žaibiškai įvyksta Romeo požiūrio į mylimąją pasikeitimas, lūžis, atsiskleistų herojaus nusistatymo paviršutiniškumas, charakterio nepastovumas ir pažeistos herojaus dorinės nuostatos. Tačiau Romeo gražbyliavimo apie Rozalinos privalumus Šekspyriui dar nepakanka. Prieš peržiangiant uždraustą Kapuletį rūmų slenkstį, Romeo iškilmingai duoda priesaiką. Priesaika - tai moralinis įsipareigojimas, pasižadėjimas, kurios nevykdymas - tai jau tikras herojaus dvasinis nuopolis, žingsnis į moralinį asmenybės degradavimą.

Iškilminga Romeo priesaika

Siekdamas išprovokuoti Romeo priesaiką Rozalinai, autorius Benvolio lūpomis tarsi dar paerzina herojų kvietimu į karnavalą.

Benvolio

Tarp žavingiausių moterų Veronos
Atvyks Rozalina, brangioji tavo.
Nueik tenai. Bešališku žvilgsniu
Ją su kitom gražuolėm tu palygink,
Ir tąsyk tavo gulbė nekalta
Lyg varna pasirodys ten juoda.

Romeo, dirginamas savo egoistiškos, nepasotintos meilės aistros, įtūžęs, beveik negalvodamas išrėkia priesaikos žodžius:

Romeo

Jeį mano akys gali taip suklysti, -
Pavirskit, ašaros, ugnim baisia
Ir kaip eretikus už melagystę
Sudeginkit vyzdžius jų liepsnose.
O, net ir viską reginčioji saulė
Tokios kaip ji nematė šiam pasauly.

Šekspyras savo herojaus Romeo priesaiką tarsi prilygina Sofoklio karaliaus Edipo baisiai atgailai. Už išdavystę Rozalinai jis pasiruošęs aptemdyti savo akių šviesą. Tai, ko gero, herojaus ištikimybės Rozalinai įrodymo kulminacija, kuri labai reikšminga vertinant herojų doriniu požiūriu ir svarbi visam kūriniiui. Sustiprina dramatinę įtampą ir pakylėja vyksmą į aukštą filosofinį ir tragedinį lygmenį.

Antikos dramaturgijos tradicija reikalauja, kad herojus duotą pažadą, ypač priesaiką, šventai tesėtų. Neištesėta priesaika - tai sunkus moralinis nusikaltimas. Herojus, likimo pasmerktas, turi atlikti sunkią bausmę, nes esti nuolat kankinamas sąžinės graužaties. Nelaimės krinta ne tik ant jo pečių, bet ir vaikų, ir vaikaičių.

Šekspyro herojus Romeo ištikimybės Rozalinai priesaiką neatsitiktinai duoda prieš pat peržengdamas Džiuljetos tėvo Kapuleti namų slenkstį, kuriuose vyksta linksmas karnavalas. Romeo trokšta tik vieno - pamatyti savo brangią Rozaliną.

Romeo

Eime. Tarp tų būtybių nuostabiausių
Gal savo brangią pamatyti gausiu.

Romeo padarė pirmą lemtingą moraliniu požiūriu žingsnį. Sulaužė seną savo šeimos priesaiką, kuri draudžia įeiti į šeimos priešininko Kapulečio namus. Nuo

šio vieno neapgalvoto Romeo žingsnio jam prasideda sunkių, dramatiškų įvykių grandis. Nusizengimai žmogiškai moralei seka vienas po kito. Karnavale, vos įėjęs į salę, pamiršta Rozaliną ir jai iškilmingai duotą ištikimybės priesaiką. Pamatęs šokančią Džiuljetą, susižavi ja ir savo aistrą be sąžinės priekaištų ir be dvejonų žaibiškai nukreipia į Džiuljetą.

Romeo

Tarsi karvelis tarp juodų varnų,
Ji tarp draugių išsiskiria jaunų.
Po šokio ją žūt būt turiu pasekti
Ir bent paspausti ranką jai... Šią naktį
Grožybės idealą pamačiau.
Širdie, ar tu mylėjai ką anksčiau?

Romeo gimęs meilei kaip meilės aistros poetas. Įsiliepsnojusi aistra, troškimas sužavėti, apkerėti ir nugalėti Romeo kuria neregėto lyriškumo ir meniškumo poeziją. Tai neprilygstamas meilės flirto meistras. Originalus ir subtilus Romeo pristatymas, tarsi mirtini nuodai paralyžiuoja jaunos, meilėje nepatyrusios Džiuljetos sielą.

Romeo

Jei palietė tau ranką mano delnas
Ir jeigu nuodėmę aš padariau, -
Šios lūpos, meilės piligrimai švelnūs,
Nuplaus ją karštu bučiniu tuojau.

Šventoji! Mano rankos nuodėmingos
Ir lūpos - meldžia tavo pagailos

Būk nebyli - ir nedaryk man nieko---
(Bučiuoja Džiuljetą)

Degti aistroje ir nuolat ieškoti naujo jos židinio - tai Romeo gyvenimo būdas. Tikslas pasiektas. Džiuljeta sužavėta ir pavergta. Romeo aistra neleidžia ilgai delsti. Palikęs savo bičiulius, įveikęs aukštą sodo sieną veržiasi naktį prie Džiuljetos balkono. Romeo nesusimąsto, kad tokiu poelgiu gali nuplėšti jaunai nekaltai Džiuljetai šlovę, kad rūmų sargai gali nubausti jį mirtimi. Romeo gyvena aistros ekstazėje. Šekspyro herojus nieko negalvoja apie galimas pragaištingas pasekmes, bet strimgalviais veržiasi į tikslą. Rozalina pamiršta! Ne be lengvos ironijos antro veiksmo prologe Šekspyras rašo apie tai:

Senoji meilė - patalė mirties

Aistra nauja pasiveržė jos vietą.

Ir štai Romeo, prisėlinęs prie balkono, išgirsta nakties tyloje Džiuljetos šnabždesį ir tariant Romeo vardą. Tai dar daugiau stiprina jo pasitikėjimą savimi. Romeo trokšta tęsti jausmus dirginantį poetišką meilės žaidimą.

Šekspyras filosofas per Romeo figūrą atskleidžia vieną iš problematiškiausių žmogiškos prigimties prieštaringumų. Aistros jėga žmoguje kuria šedevrus ir be gailėsčio griaua ir žudo.

Džiuljetos meilė

Džiuljeta

Sakyk, ko atėjai tu čia? Ir kaip?
Aplinkui sodą - aptvara aukšta.

Romeo

Sparnuota meilė atnešė mane:
Jos nesustabdo sienos akmeninės;
Ji viskam pasiryžus visada
Ir tavo giminių jinai nebijo.

Džiuljeta

Tave jie nužudytų čionai pamatę.

Romeo

Deja, brangioji, tavo žvilgsnis man
Už dvidešimt kardų pavojingesnis.
Meiliai pasižiūrėk, - ir lyg šarvais
Aš jau apsaugotas nuo jų keršto.

Nakties kraiste nuo jų aš prisidengsiu.
Bet jeigu tu manęs nemyli,
Kur kas lengviau man bus nuo jų rūstybės
Numirti vietoj, negu šiam pasauly
Be tavo meilės merdėti gyvam.
Meilė;
tai ji parodė kelią man čionai;
Ji davė ryžtą man, aš jai - akis.

Nepaisant tokios aistringos Romeo meilės atakos, ne iškart Džiuljetos, tyros mergaitės, padarumo jausmas leidžia jai pulti į viliojantį nepažintą ir paslaptinę meilės sūkurį. Jai įtartinas abiejų perdėm staigus suartėjimas, slaptumas be tėvų

palaiminimo, be žiedų. Ji dvejoja. Vargu ar gali toks ryšys atvesti į skaisčią, dorą ir tvirtą meilės sąjungą.

Džiuljeta

Atleisk ir nemanyk, kad mano meilė,
Kurią naktis tau atskleidė tamsioji,
Yra tik lengvapėdiška aistra.

Romeo

Brangioji, tau aš mėnuliui prisiekiu,
Kuris medžius nudažė sidabru---

Džiuljeta

O, mėnuo keičia nuolat savo veidą,
Jisai nepastovus, juo neprisiek,
Kad panašiai nebūtų atmaininga
Ir tavo meilė.

Džiuljeta

Šiame pasauly niekuo neprisiek -
Arba prisiek, jei nori, savimi,
Pačia brangiausia iš visų gėrybių, -
Ir aš tavim tikėsiu lyg Dievu.

Džiuljeta

Bijau aš mūsų sandoros nakties
Per daug jinai ūmi, per daug greita,
Per daug ji panaši į žaibo liepsną.

Romeo aistra pažadina Džiuljetos sieloje audringą meilės jausmą. Tačiau, nepaisant to, amoralių išdavų baimė verčia Džiuljetą giliai įsitikinti Romeo kilnumu ir nuoširdumu. Būtent ši scena išreiškia pagrindines Šekspyro etines nuostatas. Šis Džiuljetos abejingumas - tai kankinantis apsisprendimas. Šekspyras norėjo, kad į jį įsiklausytų visos pasaulio džiuljetos. Tai Džiuljetos meninio paveikslo dorovingumo apraiškos kulminacija. Tai visai atviras moralas, bet jis neatgrasus, nes išreikštas poetiška forma.

Džiuljeta

Brangusis, jei troškimai tavo skaistūs,
Jei mano vyru tapti tu geidi,
Pranešk rytoj (aš tau atsiųsiu žmogų),
Kada ir kur norėtum susituokti,
Ir aš tuomet visas gėrybes savo

Sudėsiu paklusniai prie tavo kojų
Ir eisiu ten, kur įsakysi tu.

Bet jei neskaistūs tavo norai,
Tada prašau---

Romeo vėl pasiruošęs priesaikai: "O, kol gyvas...", bet Džiuljeta nutraukia. Ji bijo priesaikos, kuri gali būti neištesėta, sulaužyta. Džiuljeta - doros, aukštos dvasinės kultūros mergaitės sceninis paveikslas. Džiuljeta mąsto realiai, logiškai ir daugeliu atvejų racionaliai. Savo ateitį ji mato kaip Romeo žmona ir jo vaikų motina. O Romeo visiškai negalvoja apie šios naujos meilės ateitį. Jam brangi ši akimirka, dabartis.

Scenoje Džiuljeta, atėjusi pas vienuolį Lorencą santuokai, susikaupusi, nekalbi, jaučia momento svarbą ir atsakomybę. Ji pasikeitusi, nes ruošiasi sužadėtinės, moters, būsimos motinos atsakingai misijai.

Romeo tuo tarpu siekia vieno - tęsti nesibaigiantį meilės žaidimą ir nepatenkintas, kai žaidimo intensyvumas silpnėja.

Romeo

Ak, jeigu tavo sieloje, Džiuljeta,
Kaip ir manojoj, netilpo džiaugsmi
Ir jeigu juos skambiau išreikšti moki,
Tai savo lūpas dangiškas atverk,
Kad tavo žodžių muzika skaidri
Išlietų visą laimę begalinę,
Kurios pilni mes esame dabar.

Į tokią emocionalių Romeo jausmų prasiveržimą Džiuljeta atsako santūriai ir išmintingai:

Jausmai neieško žodžių prašmatnių
Ir puošmenom tuščiom nesidabina.

Mirties demonas

Toliau vienas po kito seka dramatiški įvykiai. Liejasi nekaltas kraujas. Veronos kunigaikščio gentainis Merkucijus, stojęs ginti Romeo garbės, Tebaldo nukauamas iš po Romeo, rankos. Romeo sušukęs: "Ugniaakis kerštas tebūnie nuo šiolei mano kelrodžiu!", nuduria Džiuljetos broliu Tebaldu. Įsisenėjusi nuomonė yra tokia, kad dvikovoje su Romeo kalčiausias Tebaldo pyktis, tačiau Šekspyras Te-

baldo neapykantą Romeo atžvilgiu motyvuoja. Tebaldas buvo pasipiktinęs Romeo išiveržimu į karnavalą, laikė tai negarbingu ir žeminančiu Kapuleti šeimos garbę elgesiu. Iš tikrųjų, juk Romeo slapta, nekviestas atėjo į karnavalą ir ėmėsi vilioti šių namų šeimininko - Tebaldo dėdės dukterį Džiuljetą. Kunigaikštis ištremia Romeo iš Veronos, kuris pasitraukia į Mantują.

Rodos, dvi mirtys tarsi sustiprino Romeo aistrą žudyti. Ne tik paties gyvybė jam tapo nebrangi, bet visai nebevertino ir kito žmogaus gyvybės. O juk branginti, gerbti gyvybę apskritai - tai pagrindinis žmogiškumo postulas.

Tragedijos finalas - tai dramatiškas Romeo dvasinis nuopolis. Iš jo paveikslo mes matome elgseną, panašesnę į žvėries, o ne į žmogaus. Šekspyras atveda savo herojų prie Džiuljetos šeimos rūsiu. Romeo, žinodamas apie jos mirtį, yra įtūžęs, apimtas ne liūdesio, sielvarto, kuris tokiu atveju būdingas normaliam žmogui, bet valdomas begalinio pykčio ir neapykantos visiems. Sunku suprasti, ir pateisinti tokius nežmoniškus grasinimus savo tarnui prie įėjimo į mylimos moters kapavietę.

Romeo

Keliauk. O jei, prisėlinęs atgal,
Smalsauti tu pradėsi, ką veikiu,
Žinok, tave aš gyvą sudraskysiu
Į gabalus ir tavo sąnariais
Nusėsiu šį besotį kapinyną.

Šio teksto nebereikia komentuoti - agresyvumas akivaizdus. Keliems žingsniams likus iki Džiuljetos karsto, Šekspyras savo herojų verčia žengti per Romeo nudurto niekuo nekalto jauno grafo Pario lavoną. Jau po Romeo mirties dar sužinome, kad sielvarto pakirsta mirė jo motina.

Romeo personažo charakterį paprastai objektyviai vertinti trukdo lyriški, jausmingi ir labai poetiški herojaus monologai ir dialogai. Autorius myli savo herojų. Tačiau kaip menininkas humanistas pražudo jį, kad išpėtų žmoniją apie gresiančius pavojus. Autorius lyrika ir poezija pridengia herojaus tamsiuosius pradus, dėl to Romeo sužadina mums gailėsčio jausmą. Toks klasikinės dramos, kaip meno, dėsnis. Šekspyras subtiliai balansuoja ant žmogaus - kūrėjo ir mirtį skleidžiančio demono - dvibriaunės asmenybės asmenų. Autorius išaukština kuriančią ir smerkia griauinančią aistrą, kurios glūdi viename žmoguje skausmingai persipynusios.

“Romeo ir Džiuljetos” pagrindinis analizės tikslas - pasiūlyti papildymus (kaip alternatyvą) įsitvirtinusiai mūsų teatro literatūroje ir mokyklų vadovėliuose interpretacijai. Ši tragedija mūsų literatūroje visur traktuojama tik kaip palaužtos, tyros meilės drama. Todėl mes ryžomės pažvelgti į šią tragediją kiek nauju - etiniu ir

doriniu - aspektu.

Tragedijos herojų monologais siekėme pagrįsti šios mūsų interpretacijos neabejotiną galimumą ir jos vertę tiek pažintiniu, tiek auklėjamoju požiūriu. Tradicinė šios tragedijos samprata yra perdėm vienpusiška ir per sekli Šekspyro genijaus plunksnai.

Šios dramos analizės tikslas - parodyti, kad skaitydami, analizuodami dramos kūrinį, turime sugebėti savarankiškai mąstyti. Drama reikalauja, kad jos interpretacija būtų kuriama be išankstinio nusistatymo ir ne iš atskirų ryškių epizodų, bet aprėpiant herojų veiksmų visumą. Savarankiškas dramos kūrinio interpretavimas pratina pačiam apsispręsti ir eliminuoja vidinį poreikį sekti stereotipiškais pavyzdžiais.

Toks dramos interpretavimo būdas šalina individualiam apsisprendimui trukdančius šablonus ir skatina asmenybę atsiskleisti.

Literatūra

1. Šekspyras V. Dramos sonetai. - V., 1986.
2. Аникст А. Теория драмы от Гегеля до Маркса. - М., 1983.
3. Literatūros teorijos apybraiža. - V., 1982.
4. Poetika ir literatūros estetika. - V., 1978.
5. Judelevičius D. Gyvasis Šekspyras. - V., 1964.

Summary

The aim of the study of W. Shakespeare's tragedy 'Romeo and Juliet' is to penetrate deeper into the creative works of the great Renaissance poet at the aspect of ethics and morality.

The analysis of the tragedy proves that the essence of the 'Romeo and Juliet' is the problem of love passion. Not only the circumstances or society is the reason of death of the two lovers. They are to blame themselves as well, especially Romeo's egoistic and fatal passion.

This study will serve the alternative to the old tradition of interpretation of the tragedy conveying the heroes as a sacrifice to the social life with no moral obligations.

Turinys

Šekspyro filosofija	3
Nežabotos aistros drama	3
Kultūra be etikos	4
Pirmoji Romeo meilė	5
Iškilminga Romeo priesaika	7
Džiuljetos meilė	9
Mirties demonas	11
Literatūra	14
Summary	14

ISBN 9986-869-12-9

Zenonas Buožis

Meilės aistrų labirinte

(V. Šekspyro tragedijos "Romeo ir Džuljeta" etinės-dorinės nuostatos)

SL 605. Tir. 150 egz. Sp. l. 1. Užsak. Nr. 71.

Rinko, maketavo, spausdino ir išleido VPU leidykla.

T. Ševčenkos g. 31, LT-2009 Vilnius.

Kaina sutartinė.